

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 8.

V Ljubljani, 20. marca 1899.

Letnik V.

Kako si morejo delavci po- magati?

VI. Potreba dobrih strokovnih društev.

Kardinal Manning v Londonu se je posebno zanimal za delavsko gibanje. Vstanavljal je katoliška delavska društva in v njih skrbel za duševni in telesni blagor njihovih udov. Ko se je nekoč razgovarjal z nekim duhovnikom in ga je ta opozoril, da bi bilo dobro še več takih delavskih društev, mu je kardinal to-le odgovoril: »Gotovo bomo snovali taka društva, kolikor bo mogoče. Toda ker se delavskim zvezam (Trades Unions) ne more nič očitati zavoljo vere, in ker zelo koristno služijo strokovnim težnjam delavskega ljudstva, ne bomo pustili v naša delavska društva nikogar, ki bi ne bil član delavske zveze njihove stroke.«

Teh mislij smo tudi mi. Ko bi imeli delavske zveze, kakoršne so na Angleškem ali v Ameriki, ko bi v naših strokovnih društvih ne zjalo samo zeleno sovraštvo do krščanstva in sploh do vsake vere, bi ravno tako zahtevali tudi mi od delavcev našega mišljenja, da morajo biti člani strokovnega društva. Vendar pa pri tem opozarjamo, da ne kaže za vsako stroko — vzlasti pri malem obrtu ne, v naših krajih snovati strokovnih društev. Rudarji, železničarji, tekstilni in kovinski delavci in drugi, ki pripadajo vsaj v nekoliko velikemu obrtu, bi potrebovali dobrih strokovnih društev. To je gotovo tako trdno, kot amen v očenahu. Ravno tako trdno je pa tudi za nas, da na noben način in pod nobe-

nimi pogoji ne moremo gledati takih tako imenovanih strokovnih društev, ki samo nabirajo ude za socijalno demokracijo. To naj si sodrugi dobro zapomnijo.

Vso strokovno združevanje je pri nas popolnoma zavoženo, ker je v socijalno-demokratskih, ali prav za prav v judovskih rokah. Zato pa ne moremo doseči svojega namena združiti delavce v trdno zvezo proti njihovim nasprotnikom, nego da razbijemo socijalno-demokratsko strokovno sleparijo in ustanovimo strokovna društva, ki ne bodo strankarska, marveč delavska.

Taka pa morejo biti samo strokovna društva, ki so ustanovljena po načelih krščanske ljubezni in medsebojne vzajemnosti.

Treba jih je. Pametni delavci, ki so morda še sedaj v socijalno-demokratskih mrežah, bodo gotovo kmalu izprevideli, da po ti poti, po kateri so hodili doslej, nikamor ne pridejo. Vsi delavci ne bodo nikoli socijalni demokratje. O tem naj nikar nikdo ne sanja. S sovraštvom proti veri se nikamor drugam ne bo prišlo, nego do medsebojnih bojov med delavci samimi. Ali je tega treba? Če imajo še količkaj srca za delavske koristi, morajo vsled tega tudi najhujši socijalni demokratje odnehati in pomagati, da se osnujejo in vzdržé strokovna društva, ki bodo res delavcem v korist. Pri njih bomo z največjim veseljem sodelovali tudi mi in vspeh jim ne izostane.

Slovenski delavci na Dunaji in socijalna demokracija.

Zaman je bil ves trud in napor plačanih socijalno-demokratskih agitatorjev, da prive-

dejo slovensko delavsko ljudstvo v tabor protikrščanske, židovske internacionale. Zaman je bila pomoč od strani centralnega stranknega vodstva na Dunaju, katero že dolgo preži na naše ljudstvo, da bi je vjelo v svoje mreže in da bi pripravilo našega delavca še ob tistih par novcev, ki si jih v potu svojega obraza prisluži. Veliko zaslombo so imeli rdeči osrečevalci ljudstva v slovenskih liberalcih, ki so jim pripravljali pot in jim v vsaki zadregi priskočili na pomoč, zlasti kadar se je šlo zoper krščanski socijalizem. Vse to ni pomagalo; socijalna demokracija se pri nas ni mogla ukoreniniti; pogorela je pri volitvah, na ljudskih shodih, v časopisju in drugod. Slovensko delavsko ljudstvo se je organizovalo v kompaktno maso in socijalna demokracija je ni mogla predreti.

Pa treba je bilo začeti drugod; ker ni šlo doma, kjer je ljudstvo kolikor toliko edino in organizovano, treba je bilo nastaviti mreže tam, kjer je nekaj sinov našega delavskega ljudstva daleč od svoje domovine, odcepljenih od svojih rojakov in brez voditelja, brez organizacije blodčih v sumu velikomestnega življenja. Tako približno je računal gospod Etbin Kristan in sklical slovenski delavski shod na Dunaju.

Shod je pred vsem namenjen slovenskim delavcem v Meidlingu, 12. dunajskem okraju; tam je namreč kakih 300 železničnih delavcev slovenske narodnosti. Ti delavci so prišli pred kakimi par leti na Dunaj po inicijativi g. Dev-a, železničnega uradnika, dunajskega Slovenca. Cenijo jih radi vehke vstrajnosti pri delu in vsestranske zanesljivosti. Godi pa se jim slabo — kakor našim

LISTEK.

Agitator.

Slika, spisal Lipe Vrhovski.

V.

»Halo, halo!« to je bilo veselje, ko so čez dva dni jo mahali iz Čretnice trije nadepolni volilci v bližnji trg k glavnej volitvi. Obdani so bili od tovarišev, da jih radovedni gledalci še videti niso mogli. Le po volilnih listkih so jih — že v mraku — komaj spoznali, katere so imeli zataknjene za klobuki, kakor da gredo k vojaškemu naboru. Tako jo primahajo do »Zelene zabe« koder mimo je peljala pot v bližnji trg na volišče. Čevljar Senica je ravno uravnaval čevlji na kopito, ko zasliši hrup mimoidočih: »Hej, drevi se bomo delili, jaz bom ravno tak bogatin, kakor je Plešivec, samo da stiskal tako ne bom!« pravi jeden. »Vsaki dan jeden kopún in pa dosti pijače zraven, to velja meni!« zeli drugi. »Meni pa bolj diše klobase, ako so le dobro narejene«, poželi tretji. Nato še vsak kaj dru-

zega najde, ne pozabivši lepe obleke, obvala in še mnogo, mnogo družega. Ko se družba oddalji, vpraša žena čevljarja Senico: »No, ali boš kaj danes šel, vsaj si tudi ti marsičesa potreben?« »Toliko pa vendar ne, nego ti in tvoj jezik! Glej, da me ne ujeziš, sicer bosta vidva najprej plačana!«

Žena je vzdihnila, čevljar pa brzo šival dalje. Pri »Žabi« se je družba ustavila in poslavljala. »Še jeden kozarec za veselo zmago in srečno delitev!« Volilci so se odtegnili po cesti naprej, ostala družba pa je sklenila jih počakati koj tukaj, »češ naj po volitvi le kaj kmalo pridejo in naznanijo, kje se bode toliko zaželjena delitev začela.«

Med tem ostala družba pri »Žabi« poseđa in nekoliko popiva. Marsikdo bi si za lačen želodec rad kaj privoščil, ali krčmar »Žabar«, kakor so ga nazivali, je danes kaj trd in nezaupljiv. »Nimam ničesar za jesti, ne mesa, juhe, klobas ali sira, vse smo že poprodali, pa ravno včeraj nam je zadnjega zmanjkalo.«

Lačni delavci so začeli zbadati in bi morda mu kaj napravili, da jih ni Miha za časa

zavračal. To je trajalo celi dolgi dopoldan, ko se je družba le z nekoliko pijače vteščevala, kajti krčmar jim je stregel prav pičlo, hoteč se jih zaebiti. Ali še huje je bilo popoldne, ko so nekateri prav hlastno že pozeleli vsaj žgancev ali polente. Tudi ta je izostala, nazadnje še — pijača! Krčmar je nekako vse poskril, zaklenil in nazadnje pa še sam izginil, z izgovorom, da mora »po opravkih«. Naša družba je vsak trenutek pričakovala svojih »zmagepolnih volilcev« z vestjo, da sedaj se začne rušiti zakladi bogatinov, kjer seveda tudi ne manjka kaj pod zobe.

Minula je tako ura četrta, sesto, celo osma zvečer in še vedno ničesar od kod. »To se mi zdi pa že preneumno«, meni jeden, »raje grem domu, da vsaj se še danes oteščam!«

»Nekoliko še počakaj, da vsaj pride poštni sel, kateri nam razjasni to zavlakó«, tolaži ga drugi.

»E Bog zna, kje tudi ta hodi!« hujuje se ta »Tovariši, meni se pa le nekaj zdi, kar si vam skoraj ne upam povedati.«

»No, kaj bi bilo to, le koj povej!«

trpinom sploh — in imajo vrlo s'abo plačo. Pa tudi po drugih dunajskih okrajih je raztresenih precej slovenskih delavcev, službojočih pri različnih podjetjih. In vsem tem velja shod, katerega je sklicala socialna demokracija v nedeljo 19. marca v prostore Reinove gostilne, XII, Linienwallplatz št. 15. Kot poročevalec je bil naznanjen na vabilih sodrug Etbin Kristan iz Trsta. Od shoda pričakujemo mnogo zanimivosti, zlasti, ker čujemo, da so se mislili vdeležiti tudi slovenski akademiki raznih barv. Tujaj imate gospoda lepo priložnost, koristiti svojim rojakem v delavski suknji, in raztresene ude zbrati v tesnejšo zvezo, ustanoviti jim pomagati recimo svoje društvo. Od „Daničarjev“ pričakujemo z vso gotovostjo, da bodo kakor doslej, tako tudi v prihodnje ostali prijatelji delavcev; prepričanim krščanskim - socialnim akademikom ne bo težko na Dunaji paralizovati vpliv socialno-demokratske agitacije. Radi tega nismo obupali nad bodočnostjo slovenskih dunajskih delavcev; o nameravanem shodu pa mislimo, da bo očistil ozračje, in da bodo delavci spoznali svoje prave prijatelje in ločili resnico od laži. Vsekako pa moramo več pozornosti obračati na svoje tovariše v tujini, ker ravno ti potrebujejo v polni meri pomoči iz domovine. Slovenski delavci na Dunaju se morajo združiti v krepko društvo na krščansko-socialnem temelju; to je prvi pogoj, ako se hočejo rešiti rokam plačanih socialno-demokratskih pijavk in pa lažje vstrajati v gospodarskem boju zoper kapitalistične delodajalce.

Občna volilna pravica za občinski svet v Ljubljani.

Krščanski socialci pričeli so v Ljubljani agitacijo za razširjenje volilne pravice za mestni zbor. Dosedaj imajo volilno pravico edino le tisti, ki plačujejo kak direktni davek. Tudi ženske imajo volilno pravico, toda je ne morejo same izvrševati, temveč oddajo glasove s pooblastili po možkih volilcih. Volitve se dele v tri razrede, vsak razred ima po deset odbornikov. Da je ta naprava zastarela, menda pač ne bode nihče ugovarjal. Po tej napravi ima kakih 500 ljudi toliko pravice, kot v kakem drugem razredu 2000.

S tem vzdržujejo naši privilegirani stanovni vso občinsko upravo v svojih rokah. Tretji razred, v katerem volijo mali obrtniki in najmanje obdačeni ljudje, ni dovolj močan mogočno se vpreti razsipni mestni upravi,

„Da so nas vsi skup s to le volitvijo zvodili na led. Najprej Janez s svojimi pridigami in potem mi sami sebe z obljubami in suntanjem. Vse to se mi zdi kakor napeljano, da bi nas vodili za nos. No danes se nekako že jasni nam ne samo v želodcih, nego tudi v glavi! Vsaj jaz sem tega mnenja, da mi je te godlje že zadosti. Vi drugi pa kakor hočete; lahko noč!“

Polagoma so se začeli Mihi razgubljivati tovariši, da skoraj ni vedel, kedaj je ostal skoraj sam. „Pa bi že drugo vse težko pozabil, tega pa nikakor ne morem, kar mi je tovariš Jaka obljubil, da mi nocoj gotovo vse pove in razjasni. Mi vsi smo ga radi imeli, se trudili in ga zraven drugih volili, — bé — sedaj pa je že polnoč in nič — ni njega ali tovarišev! Menda jih pa vendar niso pozrli kje v trgu, da jih ni od kod! Nu, bom že jutri zvedel; ako je on kaj kriv, ga bo grevalo.“ Rekše se vleže na klop in zadremlje. . . .

tudi takrat ne, ko bi v tem razredu sedeli res možje, ki bi imeli razum in srce za koristiti prebivalstva. Koliko manj pa v sedanjih razmerah, ko sedé odborniki tretjega razreda po večini marijonete v rokah liberalne gospode v našem mestnem zboru. Vse ljudstvo donša k občinskim potrebščinam. Vse mestno prebivalstvo je dolžno izvrševati ukrepe mestnega zbora, zato mora imeti pa tudi pravico sogospodariti. Razdelitev volitev po razredih je pa tudi opasna slovenstvu. V prvem razredu je nemčurska stranka močna in v drugem se na uradništvu tudi ni zanesti. Zatorej je vže iz narodnega stališča želiti volitev po okrajih, mesto po razredih. Ženske, ki imajo volilno pravico, morajo dajati pooblastila možkim volilcem, da za nje volijo. To je nezmišl, pri kateri se godi cela vrsta sleparij. Ženska naj odda svoj glas sama in če se boje, da bi je zato kedo ne snedel, naj gre z njo na volišče nje zapnik. Volitve po okrajih bi utrdile Ljubljani slovensko lice. Nemčurski velikaši bi se brez dvojbe pozgubili v masi ljudstva. Občna volilna pravica, brez razlike posesti ali stanu, je pa tudi edino sredstvo zagotoviti splošno zaupanje do občinske uprave, in je ob enem tudi edino primerna volilna uredba moderne časa. V našem občinskem svetu se kaj rado govori o moderni uredbi mesta. Ako je gospodom res na tem kaj ležeče, naj se potrudijo izvesti volilno preosnovo v smislu občne volilne pravice. Toda kakor stojé stvari sedaj, ni upati premembe še tako kmalo. Gospoda ne zaupa ljudstvu, ker v njem nima opore, zato tudi nasprotje liberalcev proti občni volilni pravici. Toda krščanskih socialcev to ne sme brigati. Zapričeto delo se mora resno in vstrajno nadaljevati, in prišel bode tudi v Ljubljani dan, ko se odpró tudi delavstvu vrata v mestno zbornico. Ne bomo se brigali za porogljive notice v »Slov. Narodu«, ki našemu ljudstvu ne prizna njegovih pravic. Prišel bode čas, ko bodo govorili z nami drugače. Dotlej pa na delo!

Zagorskim delavcem.

Zagorje 16. marca.
Dokler ne nastopite zagorski delavci »z združenimi močmi« vsaj v takomenovanih življenjskih vprašanjih, katera so za vse delavce ista in vsem predobro znana, ne dosežemo nič. O tem sem prepričan jaz, prepričani ste tudi vi. (Izvamem tiste, katerim ni nič za stvar, katere vodi le sovraštvo in

V trgu bila je volitev dokaj drugačna, nego v Čretnici. Le od tod doslo je nekoliko »socialistov«, od vseh drugih krajev pa sami kmetje, krščanski volilci. Seveda je našim junakom koj upálo srce, da so po izidu volitve jo kmalo sramotno pobrali. Bili so v resnični zadregi. Povedati čakajočim jih tovarišem resnico bilo jih je sram, pa utegnili bi se slabo zadeti. „Narbolje bo, svetuje jeden, da se nocoj izognemo te vražje „žabe“, da vsaj zdravi domu pridemo!“ Rečeno, storjeno, po ovinkih dospejo domu, kjer z novskovanimi lažmi vsaj za silo potolajijo radovednost svojih domačih.

Minolo od tega ni mnogo tednov in naši delavci so bili že vsi v navadnem tiru ali delu. Le nekaj jih znači sedaj bolj, namreč nezaupljivost do ptujih ljudij, posebno pa še jeza na Janeza, o katerem ne smejo slišati besedice. „Ta strela naj se nam še pokaže, rohni Miha, pa ga zdrobimo na kosce!“ Seveda Janeza nič več bi bilo v Čretnico.

strast, ker sami ne znajo misliti, ampak vedó le to, kar jim drugi v glavo vtepo. Ti služijo le za slepo orodje, kedar je treba delati vrišče, ali razbiti kak shod.) To prepričanje mi je bilo vedno pred očmi pri vsem mojem delovanju za zboljšanje žalostnega delavskega položaja pri nas. Sedaj pa — prosim — presodimo prav nepristransko in pravično ta poskus skupnega postopanja, katero smo pričeli na shodu na Lokah 4. dec. 1898. Misel o kopalščah bila je moja. Sprožil sem jo v »Gl.« 30. okt. Napotilo me je do tega več bolnikov, ki so bolezen pri delu staknili. Ker je Čobal na shodu omenil, da je on to že pred dvema leti sprožil, sem tudi bil zato, naj on, oziroma »rudarska zadruga«, zahtevo predloži vodstvu. Na shodu pri Medvedu sem moral javno izreči, da se v tem oziru še ni nič storilo, in da je Čobal na shodu na Lokah govoril resnico, ko je trdil, da je kopalšča zahteval. O tem sem se prepričal od več rudarjev. In vendar! Priča ste bili vrišča, katerega so vprizorili zaslepljenci, ki nič ne mislijo, ampak so kot naprošeni kričali meni oporekali: »Ni res!« itd.

Na shodu na Lokah sem tudi stavil resolucijo za novo šolsko poslopje v Toplicah. Ker je Čobala zopet jezilo, da ni on v teku šest let na to misel prišel, jo je zopet spodbil: »Shod je javen društven, toraj ne smemo obravnavati političnih stvari. Za Boga! Kaj ima šolsko poslopje s politiko opraviti? Vsi ste pa priča, da je rekel, da bomo to obravnavali na ljudskem shodu, katerega lahko vsak državljan skliče, toraj ga lahko sklicem tudi jaz. Čobal je seveda upal, da bo ta misel zaspala; toda jaz sem začel s svojimi pristaši, ki so res navdušeni za dobro stvar, za združeno postopanje na gospodarskem polju, precej s pripravami za velik ljudski shod, posebno s posvetovanji. Takih konferenc sklical sem več v mescih jan. in febr. in povabil na nje pristaše vseh strank. Na razgovor 9. febr., na katerem bi se imel sestaviti program za shod, sem povabil tudi Čobala; toda njega ni — bilo. Ker so imeli odborniki »rudarskega strokovnega društva« — toraj sovečino demokratje — večino, in so bili povsem zadovoljni z vspehom, in da naj jaz sklicem shod, razdelili smo si posamezne točke in jaz sem shod naznanil okr. glavarstvu za 26. febr. Toda 16. febr. se oglasi »Rudeči prapor«: »Poziv sodrugom delavcem v Zagorji.«

»Gospod kaplan Škrjanec sklicuje po raznih gostilnah konference, na katere vabi posamezne sodruge, pripoveduje jim, da je tudi on socialist. (Pis. opomb.: Mi smo si imeli važnejše reči pripovedovati. Meni tudi ni še le treba pripovedovati, da sem »socialist«, namreč krščanski, ker kdor me pozna, pozna me kot takega.) Ker g. kapelan tega še nikdar ni javno izpovedal, moramo imeti njegovo zatrjevanje za politično zvižajo tako dolgo, dokler g. kapelan svojega socializma javno ne označi in ne razloži. Zategadelj svarimo sodruge, naj se ne vsedajo na limanice, s katerimi se hoče pokriti stara predobro znana »katoliška« podlaga.

V Zagorji, dne 10. svečana.
Zaupnik
Miha Čobal.

Kolikor vrstic, toliko hudobnostij! Celo lastnim sodrugom se je ta »poziv« zdel preneumen.

Vprašam samo »zaupnika« (čuda, da se že ni podpisal za župnika) kot kakšen socialist pa sem nastopal na njegovih shodih, posebno na tistem, na katerem smo na njegovo jezo molili zdravo Marijo, dalje na

Kristanovem shodu v Lir. Bistrici, kjer sta z Zavrtnikom tako imenitno pogorela itd.

Svoj socijalizem in svoje stališče nasproti soc. demokraciji in nasproti vsem delavcem sem tudi označil v »Gl.« št. 5. Kljub pozivu se je vse veselil na shodu, za katerega je bilo že vse pripravljeno. Ea dan pred shodom pa zvem, da je Čobal sklical tudi shod in povabil Kristana. Ker je bil s tem namen skupnemu shodu, da bi namareč združeni nastopili in vsi jedno zahtevali, spodbit, sem ga preložil, ker nisem hotel mojim in delavskim »prijateljem« dati prilike, da bi nas zasmehovali. Kristan je že ob priliki meni omenjal, da bi se dalo z nami saj v nekaterih važnejših gospodarskih vprašanjih skupno postopati, pa da smo preveč odvisni od »starih«. Tudi na shod 26. febr. me je povabil z opombo »radi skupnega gospodarskega delovanja«. Seveda sem mu odgovoril, da se ne dam niti od Čobala, niti od njega za nos voditi, ali morda — o čemer sta nemara sanjala — zlorabiti za njihove sebične namene.

Seveda se na shodu ni nič govorilo o gospodarskem delovanju, ampak je Elbin v Mihelnovem smislu brusil sodrugo zoper kapelana in njegove limanice. O čem drugem jim je še kvasil, ni vedel nobeden povedati, menda o »konsticijizmu«, kakor se je izrazil neki sodrug, in o absolutizmu. Udeležba je bila prav majhna. Kristana sem povabil na razgovor, pa ga ni bilo. Menda se drži načela Čobalovega, kateri se je opravičil sodrugom, ker ga ni bilo na konferenco, da mu njegov program prepoveduje s »farjem« občevariti. Če bi bilo to res, kaže to najbolj krasno svobodo, katero imajo vedno na jeziku.

Ker so »nabrušeni« sodrugi, kakoršnih je pa prav malo bilo, med tednom obetali in zugal, da bodo na shodu 5. marca preloženem se vse huje razsajali, kot so lani pod sv. Jurjem, in ker mene ni bila več volja za njimi škodo plačevati, sem shod omejil na povabljenе goste. Tega pa se je Čobal se bolj ustrašil in pripeljal je vso skupaj z bobnana armado. Mislili so, da so s tem dosegli svoj namen, ker so se nadjali, — kakor sem iz gotovih virov zvedel, da mene in mojih še blizu ne boče. Mi bi bili sicer lahko zborovali v gorenjih prostorih, pa ko so sodrugi zagotovili mir in da bodo škodo sami povrnili, sem z veseljem otvoril javen shod. (Dalje sledi.)

Naša organizacija.

Poziv. V četrtek, dne 6. aprila, bo v »Katoliškem domu« zboroval shod slovenskih gospodarskih zadrug s sledečim dnevnim redom: 1. Nameni kmečkih in obrtnih zadrug. 2. Vzajemno delovanje gospodarskih zadrug. Poroča dr. Krek. 3. Konsumna društva in njihovi nasprotniki. Poroča Peter Hauptman. O vsaki točki se bo posebej razpravljalo. Zato vabimo že sedaj vse, ki se nameravajo vdeležiti shoda, naj razmišljajo in se pripravijo, da bo razprava čim najbolj temeljita in vspešna. Povabljenе so v prvi vrsti gospodarske zadrugе: posojilnice, konsumna društva in kmečke zadrugе. Vsaka zadruga lahko odpošlje članov, kolikor ji drago; samo da se izkažejo z odborovim pooblastilom. Poleg zadrug pa vabimo tudi vse tiste, ki jih zanima združništvo na Slovenskem. V medsebojnih prijateljskih razpravah in razgovorih se bo brez dvojbe položil temelj mnogim novim združgam. S tem se sesede v nič vse rogoviljenje nasprotnikov, ki ne poznajo drugega sredstva, nego laž, obrekovanje in policijo.

Naši shodi po deželi. Da bode moglo, slov. katol. delavsko društvo prirejati tudi po deželi redne shode, se tem potom obrača

odbor do vseh onih somišljenikov, ki želé shodov, s prošnjo, da to prav kmalo prijavijo društvenemu odboru.

Josip Gostinčar, Mihael Moškerc
t. č. predsednik. t. č. zapisnikar.

Javen shod slovenskega katol. delavskega društva v nedeljo dne 12. t. m. v Ferlicjevi gostini se je prav dobro obnesel. Vrtni salon je bil natlačen zborovalcev. Gostinčar otvori shod ob 5 uri in govori o potrebi splošne volilne pravice za mestni zbor. Delavci so tako potreben faktor v mestu, da bi brez njih vsabnilo blagostanje. Delavsko ljudstvo nosi največ bremen, zato sme tudi zahtevati svojih pravic in imeti sogospodarstvo pri občinski upravi. Govornik cita, koliko se je v enem letu pripeljalo v mesto raznih življenjskih potrebščin, od katerih se je moral plačati vzitoiniski davek. Pove tudi, koliko je plačati od ene ali druge vrste živil na mitnici. Poleg tega moramo delavci pri stanovanjih, vodovodu itd. prisašati k občinskim potrebščinam. Po vrh tega moramo delavci tudi marsikaterim davkoplačevalcem prislužiti tisto kar oni plačajo kot davek. Vsa bremena nosijo najzadnji, ki nimajo nobenih pravic. Zato moramo najodločneje nastopiti za to, da dobimo volilno pravico. Obetalo se nam je vže vse možoče, storilo pa še nič. Gosp. zupan sam nam je obljubil volilno pravico, toda do sedaj se ni nič in če smemo vrjeti »Slov. Narodu«, tudi ne mislijo liberalci veliko na to. Volilni red se mora spremeniti v toliko, da se odpravijo dosedanji razredi in se uvedejo volitve po okrajih. Odpraviti se imajo tudi volitve po pooblastilih, vsak volilni opravičenec naj odda svoj glas osebno. Ako se ženskam ne more dati samostojna volilna pravica, naj iste oddajajo glasove v pričo svojih zaupnikov. S tem se odpravi velik nedostatek gledé pravičnih volitev. V tem smislu predlaga sledečo resolucijo, ki je bila vsprejeta jednoglasno: »Slovensko katoliško delavsko društvo je na shodu dne 12. t. m. sklenilo na slav. občinski svet sledečo resolucijo za spremembo občinskega volilnega reda: Ker nosijo vsi prebivalci mesta bremena, katera jim nakladajo javne mestne potrebšchine, sledi iz tega, da morajo imeti tudi vsaj vsi polnoletni možki prebivalci mesta pravico do gospodarstva v občinski upravi. Dosedaj je ogromno število istih izključeno od volilne pravice za mestni svet. In to vkljub temu, da je država dala za državnozbornske volitve nekako občno volilno pravico in da so brez dvojbe delavci tako važen faktor v mestu, da bi brez njih zaostalo javno blagostanje. V sled tega so tudi tembolj opravičeno zahtevali svojih pravic, katerih jim v današnjem napredku kulture in svobode pač nihče krati ne more in ne sme. Zatorej zahteva današnji javni shod slovenskega katoliškega delavskega društva: »Javni mestni občinski svet skleni vpeljati občno, direktno in tajno volilno pravico za volitve občinskih svetovalcev. Odpravijo naj se do sedaj obstoječi razredi in se vredé volitve po okrajih. Izključi naj se volitev po pooblastilih, ženske-volilke naj oddajo glasove osebno z zaupniki.« K drugi točki se oglasi Jakopič in izborna ožigosa konkurencu kaznjencev gledé javnih del. Stavbena družba, Kosler in na južni železnici odpravijo proste delavce ter vsprejemajo v delo kaznjence, na škodo poštenih delavcev. Socijalni-dem. Mihler pravi, da tudi usmiljene sestre dajo delati v prisilni delavnici. Stefe pravi, da smo kršč. socijalci tudi proti temu, ker smo sploh proti vsakemu delu v kaznilnicah, katero škodi delavcem in obrtnikom. Ziller zavrne Mihlerja ki je menil vstreliti »muho«, in mu pojasni, da je Gostinčar v prvem govoru kritikoval tudi Luegerja, ki nam je vendar bližje kot usmiljenke. Jera j govori o značaju socijalnih demokratov in iz lastne skušnje navede par vzgledov, iz katerih se vidi, kaki prijatelji delavcev so socijalni demokratje. Karlič pove, kako znajo socijalni-demokratje voditi ljudi za nos. Na shodih sprejemajo resolucije z največjim navdušenjem ter jih potem pošiljajo v — stranišča, za kar govornik priča in lahko dokaže. Malokatera resolucija se pošlje na določeno mesto. To je sleparija, žal da je delavci ne vidijo. Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključil je Gostinčar z živijo-klicem na krščanski socijalizem lepi shod. Tako smo

krščanski socijalci pričeli sedaj resno akcijo za volilno pravico v mestni občinski svet. Poprej ne odnehamo, dokler se naše pravične zahteve ne izvrše. Ljudstvo in pravica sta z nami, zato naprej do zmage!

Krščansko-socijalni shod v Trstu. V nedeljo dne 12. t. m. je sklical dr. Pavlica iz Gorice v Trstu javen delavski shod. Priporočila sta ga poleg drugih naših listov slovenska tržaška lista »Edinost« in »Naša Slega«. Hvala jima. Zborovavcev se je zbralo nad 200. Komaj je sklicatelj zini prve slovenske besede, pa je završalo v ozadju dvorane kjer se je nateplo nekaj lahonsko-zidovske sodrge. Ko ni bilo miru, so jih shodovi reditelji iztirali. Pri volitvi predsednika so poskušali slovenski socijalni demokratje pod vodstvom Zavrtnika in Kopača dobiti shod v roke. Ni slo; bila jih je nezeatna manjšina. Izvoljen je bil dr. Pavletič iz Trsta. Prvi je govoril dr. Pavlica o gmotni in nravni bedi slovenskega ljudstva, — jasno, po domače in gorko. Za njim je govoril Dr. Krek o združništvu in razvijal, kakšne zadrugе si morejo delavci snovati v svojo korist. Dr. Pavletič je nato govoril o domoljubju, vzlasti o dolžnostih delavskega stanu do domovine. Zavrtnik in Kopač sta odgovarjala. Prisnavala sta, da socijalna demokracija se nima moči do slovenskih delavcev v Trstu. Njua odgovor je bil splošno dostojen, a ko je Kopač ponavljal vedno isto stvar, so jeli zborovavci sumeti. Brez vsacega povoljnega vtiska je ostal njun nastop. — Shod je bil brez dvojbe velicega pomena. Prebil je led. Sedaj pojde krščanska socijalna organizacija tudi v Trstu! Da le dobimo kaj izobraženih, neustrašnih mož za delo. Bivši shod ni bil zadnji. Naše dobro slovensko ljudstvo v Trstu je vredno, da se vse Slovenstvo zavzema zanje. In potrebno je tudi, da se Bogu usmilii. Strnimo svoje sile njemu v pomoč!

Kmetijskega društva v Dobrépoljah letno poročilo za upravno dobo 1898. je sledeče: V min. letu je pristopilo 86 združnikov. Ker ni nihče odstopil, je ostalo ob konci leta 1898 — 299 združnikov, ki so imeli v deležih 2362 gl. 73 kr. Denarni promet: prejelo se je 40.109 gl. 40 kr., izdalo se je 40.047 gl. 56 kr. Skupnega prometa je bilo 80.156 gl. 96 kr. Čistega dobička je bilo 421 gl. 56 kr., ki se dene vsled § 14. zadrugnih pravil k rezervnemu zakladu. Rezervni zaklad: l. 1897. je znašal 536 gl. 27 kr. 5% obresti za l. 1898 gl. 26 kr. 80. pristopitve 86 gl., dobiček za l. 1898 gl. 421 kr. 56, rezervni zaklad je znašal ob konci leta 1898 1070 gl. in 63 kr.

Zadružno gibanje lepo napreduje tudi po Stajerskem in celo v Istri. Na otocih se je pričelo živahno zanimanje za posojilnice in gospodarske zadrugе. Pop Josip Pavačič, kapelan v Belem na Cresu, je zanesel to misel med ljudstvo in upati je, da se kmalu oživi mnogo krepkih trdnjav gmotnemu in narodnemu obstoju tamošnjega ljudstva.

Socijalne zadeve.

Kršč. - socijalna zavarovalnica se snuje, kot smo že viani obetali. Nekaj primerov, kako bo poslovalo naše društvo, navajamo tukaj: 1. Posesnik A je prevzel od očeta gospodarstvo. Pa jako težko mu je dajati očetu dogovorjeni vzitek. Da bi rešil svojega naslednika take dajatve, sklene se zavarovati in sicer želi od 60 let nadalje uživati rento letnih 100 gl. Ker je star se le 25 let, ima plačati ali enkrat za vselej 164 gl. ali vsako leto 9 gl. 58 kr. ali na mesec 85 kr. Zbral si je mesečno plačevanje. Čez tri leta, torej v 28 letu, se oženi in ker je nekaj priženil, sklene plačati takoj 100 gl. Ako jih plača, mora potem vsak mesec plačati le še 34 kr. 2. Posesnik B. se je tudi zavaroval v 25. letu svoje starosti za 100 gl., katere bo dobival od 60 let naprej. Izvolil si je letno plačevanje ter plačeval po 3 gl. 58 kr. V 45 letu pa

zavoljo raznih nesreč več ne more lahko toliko plačevati in bi rad zavarovanje premenil in sicer tako, da bi nič več ne plačeval. Po pravih se mu mora ugoditi, in v 60. letu se mu začne izplačavati letna renta 76 gid. 3. Posestnik C. se je v isti starosti ravno tako zavaroval. Čez 10 let obnemore tako, da absolutno ne more več plačevati. On ima pravico do takoj izplačilne onemoglostne rente in ta bi v tem slučaju znašala vsako leto 23 gid., katera se pa po stanju splošnega zaklada in sklepah občnega zbora zamore znatno zvišati. 4. Hlapec D. star 23 let, ima letne plače 75 gid. In to bi si rad zagotovil tudi za starost in sicer od 60. leta naprej. Za to mu je treba plačati ali jedenkrat za vselej 108 gid. ali na leto 6 gid. 3 kr. ali na mesec 54 kr. V 45. letu pa si misli, kaj če bi zavarovanje tako premenil, da bom že v 55. letu dobival letno rento 75 gid. plačevati mora od 45. do 55. leta letnih 34 gid. 68 kr. ali mesečno 3 gid. 6 kr. gid. Ako bi pa v 45. letu zavarovanje tako spremenil, da je zadovoljen s svojočasno letno rento 60 gid. mu ni treba nič več plačevati. 5. Dekla E. je stara 30 let in začne misliti na svoja stara leta, v katerih ne bo mogla služiti. Ima 100 gid. denarja. Kaj, če bi si zagotovila starostno rento letnih 50 gid izplačevalno od 60. leta naprej. Sklene zavarovanje in plača takoj 52 gid. potem mora plačevati vsako leto 4 gid. 90 kr. ali na mesec 44 kr. 6. Cerkveno predstojništvo F. hoče zagotoviti organistu in cerkveniku starostno rento, prvemu 200 gid. drugemu pa 100 gid. in sicer izplačilne v 65. letu. Ako sta zavarovanca stara po 27 let, bilo bi treba plačevati za organista po 106 gid. in za cerkvenika po 53 kr. na mesec. Ako polovico premije prevzame predstojništvo, polovico zavarovane, gotovo ni preveč za nobeno stranko, a koristno za vse. 7. Posestnik G. omoži svojo hčer s pomožnim uradnikom. Hotel jima zagotoviti ugodno stanje v starosti, zavaruje jednemu starostno rento in sicer vplača takoj 400 gid. Ako je hči stara 20 let, ima s tem zagotovljeno rento 200 gid. od 55. leta naprej, oziroma 300 gid. letno rento izplačilno s 60 letom oziroma 502 gid. izplačilne s 65. letom. 8. A. hoče zagotoviti svojemu ravno rojenemu otroku doto 200 gid., katero naj dvigne, ko dopolni 20. leto. On plača enkrat za vselej 60 gid., ali vsako leto 602 gid. do 750 gid., kar je odvisno od starosti zavarovatelja. Ako zavarovatelj umre, ko je plačal le jedno bodisi letno ali mesečno premijo, se otroku ob določeni starosti izplača brez daljnega vplačevanja pogojena dota. Svoje bravce prosimo, naj pregledajo še jedenkrat Glasnik, kjer smo objavili pravila in naj se v nemó za našo misel. Agitirajo naj in naj nam pošljejo imena tistih, ki se hočejo zavarovati čim najpreje.

Drobtine.

Eksportni agenti. Trgovinski minister Dipauli je sklenil poslati v podporo avstrijskega obrta in trgovstva strokovno izvežbane moze v razne trgovsko važne kraje, kjer bodo skrbeli za dobre trgovske zveze med tujimi in našimi kraji. Take moze bo izbral po nasvetu trgovskih zbornic. Plače bodo imeli 5000 do 8000 gid. na leto po razmerah kraja, kjer bodo delovali. Ta misel je zlata vredna. Šele potem bo mogoče vzlasti pri nas na jugu vpešno organizovati obrtništvo, vrediti vzlasti našo lesno trgovino in lesne pa tudi druge obrti. Dotlej snujmo obrtne zadruge. Z njimi bodo posebno stali eksportni agentje v dotiki. Skrbeti moramo, da dobimo tudi kakega Slovenca za to mesto. Trgovcem, ki hočejo biti pametni, pa svetujemo, da se rajše sami organizujejo po krščansko-socijalnih na-

čelih, nego da bi brez potrebe po svojem liberalnem hujkanju sebe tirali v propad.

Klevetnik. Iz Kropce: Nekov strupenec je v »Narodu« streljal svoj zeleni žolč nad našim g. župnikom, ker si je pred par letoma zgradil nov farovž. Vsak Kropar ve, da je bila potreba nove stavbe že zdavnej spoznana in da se je sedaj po prizadevanju g. župnika nekaj storilo, kar se ni dalo odlašati; storilo pa tako, da bi ne bilo mogoče z manjšimi stroški. Mi spoštujemo g. župnika, zaničujemo pa podrepi napad nanj in dopisnika, ki ga je skotil. — Tudi s konsumnim društvom, ki smo si ga tu ustanovili delavci, hoče mešati dopisun g. župnika. Izjavljamo, da je v tem oziru vsaka beseda grda laž. Konsumno društvo je izključno v naših rokah in če komu ni kaj prav, naj se obrne na nas. Nedolžne osebe naj pa pusti pri miru!

Grozen zločin se je pripetil pretečeni teden v Draždanah na Nemškem, ki nam v najjasnejši luči osvetljuje sedanje socijalne razmere. Žena nekega Röderja, bivšega tramvajskega sprevodnika, je zastrupila svoje štiri otroke v starosti od 6 tednov do 11 let. Po dovršenem zločinu je sama šla v Labo, kjer se je vtopila. Vzrok zločinu je revščina. Taki pojavi nam pač dovolj razvidno kažejo, kam jadra moderni kapitalistični red in kam moderno liberalno-materijalistično naziranje. Nesrečne žrtve obstoječega brezbožno - kapitalističnega reda kličejo na maščevanje, katero mora prej ali slej priti, ako se ne spremeré razmere po krščanskih načelih!

Dobra misel. Praški »Lidovy List«, glasilo čeških krščanskih socijalistov, piše o spravi avstrijskih narodov tako-le: »Težiti moramo po tem, da se sporazumemo s krščanskimi socijalisti ostalih dežel. S Slovenci, Hrvati in Poljaki pojde lahko, težko delo pa bode s krščanskimi socijalisti nemške narodnosti. Če bi obe stranki mislili, da je sprava nemogoča, potem je nacjonalizem edini temelj, na katerem obe stranki stojita; potem je tudi ime, katero nosimo neresnično, in potem se ne razlikujemo odliberalcev in nacjonalcev, katerim je narodnost edini blagor.« Tako češki kršč. socijalisti; »Arbeiter-Freund«, glasilo graških krščanskih socijalistov, to misel prav simpatično pozdravlja, zagotavlja, da se krščansko-socijalni Nemci ne bodo odtežali taki akciji, ki bo prinesla narodom mir, delavskim slojevom pa zadovoljstvo.

»Vera je privatna stvar.« Kakor socijalni demokratje to svoje načelo umevajo, kaže sledeči dogodek: V seji občinskega sveta v Ohligu na Nemškem je socijalistični svetnik Grossberndt predlagal, da se črta iz proračuna 100 mark za poučevanje katoliškega veronauka na ondodni višji deški šoli. Sicer se ta predlog ni sprejel, ker je proti državnim zakonom, vendar značilno je, kako socijalni demokratje svoje načelo o zasebnosti vere dejanski izpolnjujejo. S tem načelom odstranjujejo vero iz javnega in zasebnega življenja, zlasti pa jim je vera v soli trn v peti.

Nedeljski počitek pri državnih železnicah. Na državnih železnicah se bode v bližnjem času uvedel strog nedeljski počitek. Na večjih postajah bodo pomnožili število tirov za sprejemanje tovornih vlakov ob nedeljah. Ta korak se mora z veseljem pozdraviti, ker zlasti železničarji so se po svoji službi dosedaj tako zelo odtujevali cerkvi in službi božji. Kdor je celi teden služil kapitalizmu, naj bi tudi v nedeljo imel nekoliko časa za svojega Boga in pa za svojo družino.

Nezgodbe se v Ljubljani žali Bog čedalje bolj množé. Pretekli teden zgodila se je zopet nezgoda v Binderjevi tovarni. Prijela je pri delu pila mizarja Lavrina na roki in ga jako opasno ranila. Pri tem si ne moremo kaj, da ne bi resno opomnili delodajalcev, naj si nabavijo za slučaj ne-reče obvezil za prvo pomoč, ker to je nečuveno, da si morajo ranjeni delavci z žepnimi rutami dostikrat nevarne rane obvezavati.

»Slovenski Narod«, to liberalno glasilo narodno-napredne slovenske klike, zadnji čas jako intenzivno in odločno napada naprave naše organizacije. Gospodje, kaj ste pač Vi storili že za slovensko ljudstvo na gospodarskem polju? Prav nič, kar bi bilo pokazati svetu. O pač, mestno gospodarstvo ste pod svojo komando tako zavozili, da bode pač

kak Herkul potreben vaš hlev izčistiti. No, to pa gospodoma liberalne klike ni zameriti, vsaj ipak drugega ne znajo delati, nego dolgove zastopom, v katerih gospodarijo; za ljudski blagor liberalni kiki nikdar bilo ni. Saj je bilo pred leti čuti v mestni ljubljanski dvorani, kjer je vaša domena, da revežem ni pomoči.

Darovi:

Za slov. kršč.-soc. zvezo:

Cast. g. Ivan Rozman, kanonik, 2 gid.,
č. gosp. Franc Farjancič, 2. gid., č. gospod
dr. I. Pečjak 2 gid. Bog jim stoterno povrni.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu usojam si uljudno naznaniti, da sem 28. februarija prevzel

gostilno v »Restavraciji Reininghaus«

v Spodnji Šiški, kjer bom točil najboljše dolenjska, isterska in druga vina, in vedno sveže Reininghausovo pivo. Postregel bom vedno z gorkimi in mrzlimi jedili in zagotavljam, da bom skrbel za najuzorniši red. Zahvaljujem se p. n. gostom za dosedanje naklonjenost in se priporočam za obilni obisk z velespoštovanjem

Jakob Sterle.

POZOR!

Peksa Vencel

v Hrenovih ulicah šte. 16

izvršuje vsakovrstne

operacije

nohtov in kurjih oces.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje
stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Čestita naročila prejmlje iz prijaznosti **Jožef Maček**, prodajalnika tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,

Martinova cesta št. 81.

Otrokom in ženskam dajati bobovo kavo, to so spoznali že pred leti zdravniki in učenjaki, in pred kratkem zopet znan dunajski veščak, kor pregrešek proti njih zdravju in telesnimóti. Vendar imajo v mnogih družinah še vedno pogubno navado, da prično dan s to pijačo, ki jim razburja živce, in jo prinese večkrat tudi popoldne na mizo. Ali naj se potem čudimo, ako se v boljših družinah, kjer se otroci vrh tega duševno, in v ubožnejših družinah, kjer se žene telesno prenapenjajo, da se vedno bolj množi število bledoličnih, malokrvnih, nervoznih in slabotnih ljudi? In vendar more odpraviti vsakdo to škodljivo navado, katero imajo ljudje le iz nevednosti. Kjer se nočejo stariši vsled dolgoletne navade takoj odreči bobovi kavi, tam jo lahko mešajo s Kathreiner-Kneippovo sladno kavo, sprva po jedno tretino, pozneje pa vsake kave polovico, in tako zboljšajo kavi okus in jo storé skoro neškodljivo. Za otroke do petnajstega leta pa, zlasti za deklice, za bolne in slabotne osebe naj bi se nikar ne strašili malega truda, da jim pripravljajo prav močno Kathreiner-Kneippovo sladno kavo, in sicer brez bobove kave. Kajti ta kava sama ima duh in okus bobove kave, je redilno in zdrava in ugaja vedno bolj, čim dalje jo kdo pije. Dobi se povsod pristna v znanih izvirnih zavrtkih, čuva naj se pa pred vsakim ponarejenim, zlasti takim blagom, ki se dobiva »na vago«, in katero se dostikrat napačno imenuje »Kathreinerjeva kava na vago«, ki pa v resnici nima prav nič skupnega s pravo sladno kavo.